

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЗАСУДЖЕНОГО ПРИ ВИЗНАННІ ТА ВИКОНАННІ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ ТА МІЖНАРОДНИХ СУДОВИХ ОРГАНІВ У ЗВ'ЯЗКУ З ПЕРЕДАЧЕЮ ЗАСУДЖЕНИХ ОСІБ

Підгородинська А.В.,
к.ю.н., доцент кафедри кримінального процесу
Національний університет «Одеська юридична академія»

Стаття присвячена дослідженню проблем забезпечення прав засудженого при визнанні та виконанні рішень іноземних судів та міжнародних судових органів у зв'язку з передачею засуджених осіб. Розглянуто питання оформлення згоди засудженої особи на її передачу, визначення кола осіб, які беруть участь у судовому засіданні щодо визнання та виконання іноземного судового рішення, визначення їх процесуальних прав та обов'язків.

Ключові слова: засуджений, передача засуджених осіб, визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних судових органів, запит, судовий розгляд.

Подгородинская А.В. / НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРАВ ОСУЖДЕННОГО ПРИ ПРИЗНАНИИ И ИСПОЛНЕНИИ РЕШЕНИЙ ИНОСТРАННЫХ СУДОВ И МЕЖДУНАРОДНЫХ СУДЕБНЫХ ОРГАНОВ В СВЯЗИ С ПЕРЕДАЧЕЙ ОСУЖДЕННЫХ ЛИЦ / Национальный университет «Одесская юридическая академия», Украина

Статья посвящена исследованию проблем обеспечения прав осужденного при признании и исполнении решений иностранных судов и международных судебных органов в связи с передачей осужденных лиц. Рассмотрены вопросы оформления согласия осужденного на его передачу, определение круга лиц, участвующих в судебном заседании по признанию и исполнению иностранного судебного решения, определения их процессуальных прав и обязанностей.

Ключевые слова: осужденный, передача осужденных лиц, признание и исполнение решений иностранных судов и международных судебных органов, запрос, судебное разбирательство.

Pidgorodynska A.V. / SOME PROBLEMS OF ENSURING THE RIGHTS OF THE CONVICTED IN THE RECOGNITION AND ENFORCEMENT OF DECISIONS OF FOREIGN COURTS AND INTERNATIONAL JUDICIAL BODIES IN CONNECTION WITH THE TRANSFER OF SENTENCED PERSONS / National University «Odessa Law Academy», Ukraine

The article is devoted to problems of ensuring the rights of the convicted person when the recognition and enforcement of decisions of foreign courts and international judicial bodies is in connection with the transfer of sentenced persons. Addressed the issues of obtaining the consent of the convicted person for the transfer, the identification of persons involved in the hearing concerning the recognition and enforcement of foreign judicial decisions, the determination of their procedural rights and obligations. Researched issues of criminal-procedural functions of the court, the Prosecutor and the defense during the resolution of the issue of recognition and enforcement of decisions of foreign courts and international judicial bodies in connection with the transfer of sentenced persons. It is concluded that in a separate part of the article 610 of the Code of criminal procedure to specify that in judicial session take part the convicted person in respect of which the issue of recognition and enforcement of a sentence of a foreign court; his legal representative in cases provided by Criminal Procedure Code of Ukraine; the defender; the public Prosecutor, and in cases provided for by part three of article 29 of the CPC translator, absence of which makes it impossible for the court to consider the question of the enforcement of court sentence of foreign state in accordance with the legislation of Ukraine; in some parts of the article 610 of the code of criminal procedure to provide that a convicted person has the rights and obligations of the accused, to the extent necessary to protect the rights and legitimate interests when the court is considering the question of the enforcement of court sentence of foreign state in accordance with the legislation of Ukraine. In addition, indicated the need in part 1 of article 605 of the Criminal Procedure Code to indicate that the request is authorized (Central) authority of a foreign state, the appeal of the convicted person, his legal representative or close relatives or family members, as well as the other circumstances stipulated by the law of Ukraine or an international Treaty, the agreement as binding by Verkhovna Rada of Ukraine, are the reason for the consideration of the transfer of the convicted person for serving the sentence.

Key words: convicted person, transfer of sentenced persons, recognition and enforcement of decisions of foreign courts and international judicial bodies, request, trial.

Однією з форм міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні є передача засуджених осіб, яка здійснюється з метою забезпечення відбування засудженим покарання у країні, громадянином якої він є, метою чого є ресоціалізація засуджених осіб та зменшення витрат, пов'язаних з притягненням особи до кримінальної відповідальності [1, с. 29]. Хоча КПК України і не передбачає для засудженого права на відбування покарання у країні свого громадянства, про його наявність можна стверджувати, виходячи із положень ст. 2 та 3 Конвенції про передачу засуджених осіб 1983 року (далі – Конвенція 1983 р.), враховуючи, зокрема, положення про те, що «особу, засуджену на території однієї Сторони, може бути передано на територію іншої Сторони, відповідно до положень цієї Конвенції, для відбування призначеного їй покарання. З цією метою засуджена особа може висловити державі винесення вироку або державі виконання вироку своє побажання бути переданою згідно з цією Конвенцією» [2].

Питанням передачі засуджених осіб присвятили свої наукові праці такі автори, як Н. М. Ахтирська, З. П. Бортовська, Н. Г. Габлей, О. М. Дроздов, К. П. Задоя, А. Г. Маланюк, В. В. Рожнова, Г. П. Серета, Я. І. Тростянська, В. М. Філатов, М. І. Хавронюк та ін., однак питання за-

безпечення прав засуджених при визнанні та виконанні рішень іноземних судів та міжнародних судових органів у зв'язку з передачею засуджених осіб розглядалися лише у межах загальних питань цієї форми міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні. Тому **метою статті** є характеристика нормативної регламентації забезпечення прав засуджених осіб при визнанні та виконанні рішень іноземних судів та міжнародних судових органів у зв'язку з їх передачею, виявлення її недоліків.

Стаття 541 КПК України не надає нормативного визначення передачі засуджених осіб; однак, деякі визначення цієї форми міжнародного співробітництва запропоновані у доктрині. Як зазначає Я. І. Тростянська, передача засуджених осіб до позбавлення волі для відбування покарання в державі, громадянами якої вони є, – це акт міжнародної співпраці, що реалізується на основі міжнародного та внутрішньодержавного законодавства та полягає в передачі особи, що вчинила злочин і засуджена однією державою, іншій державі, громадянином якої вона є, для виконання покарання у вигляді позбавлення волі [3, с. 15]. На думку Н. Г. Габлей, під передачею засудженої особи слід розуміти процес передачі особи іноземця або особи без громадянства, вирок щодо якої набрав законної сили,

державою, яка мала право притягти таку особу до відповідальності і засудити її, державі, громадянином якої така особа є або в якій постійно проживає, для відбування в цій державі призначеної такій особі покарання [2, с. 97]. Таким чином, для передачі засудженої особи характерно передання від держави, яка засудила особу, державі, громадянином якої є засуджений, юрисдикції виконання покарання щодо засудженої особи у випадках та на умовах, передбачених міжнародними договорами та національним законодавством.

Статтею 2 Конвенції 1983 р. визначаються загальні принципи передачі засуджених осіб. Перш за все, закріплюється зобов'язання договірних держав якнайтісніше співпрацювати у тому, що стосується передачі засуджених осіб, у відповідності до положень зазначеної Конвенції. Так, особу, засуджену на території однієї держави, може бути передано на територію іншої, згідно з положеннями Конвенції, для відбування призначеного їй покарання. Таким чином, компетентні органи держави, громадянином якої є засуджена особа, виходячи із винесеного вироку, мають прийняти рішення щодо його визнання (шляхом винесення окремого процесуального рішення, або без його винесення, погодившись виконувати останнє) та виконання на своїй території. Із запитом про передачу засудженої особи може звертатися як держава винесення вироку, так і держава виконання вироку.

Важливою умовою передачі є згода засудженої особи або, коли з врахуванням її віку або фізичного чи психічного стану одна із двох держав вважає це за необхідне, – згода законного представника засудженої особи (п. 4 ч. 1 ст. 3 Конвенції 1983 р., п. 4 ч. 1 ст. 606 КПК України). Частина 3 ст. 606 КПК України передбачає письмову форму згоди, однак, як логічно звертає увагу Н. Г. Габлей, така побудова правової норми не зовсім вдала, оскільки не визначає ані форму документу, ані спосіб ознайомлення особи з правовими наслідками передачі [2, с. 98]; тому слід погодитись із пропозицією доповнити ч. 3 ст. 606 нового КПК України положенням про те, що згода засудженого чи його законного представника повинна бути висловлена в письмовій протокольній формі [2, с. 98]. Відмітимо при цьому, що засуджена особа, яка надала згоду на передачу в іноземну державу для подальшого відбування покарання, може відмовитися від такої передачі у будь-який час до перетину державного кордону України (ч. 7 ст. 606 КПК України); тому, відповідно, надалі, при розгляді судом питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України, перевірка добровільності згоди особи на передачу не становить предмет судового розгляду, оскільки вказане питання вирішується Міністерством юстиції України до звернення до суду [4, с. 20].

Підставою для розгляду уповноваженим органом України (яким у провадженні по передачі засуджених осіб є Міністерство юстиції України) питання про передачу засудженої особи для відбування покарання закон називає запит уповноваженого (центрального) органу іноземної держави, звернення засудженого, його законного представника або близьких родичів чи членів сім'ї, а також інші обставини, передбачені законом України або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України (ст. 605 КПК України). Відмітимо, що КПК України не встановлює спеціальних правил оформлення такого запиту, а, отже, мають застосовуватися за аналогією ст. 548, 552 КПК України. Крім того, слід звернути увагу і на те, що традиційно запит про міжнародне співробітництво у межах будь-якої його форми розглядається не як підстава, а як привід до взаємодії з іноземними судовими і правоохоронними органами [5, с. 951], і тому ст. 605 КПК України у цьому аспекті потребує уточнення.

Із запитом про передачу засудженої особи може звертатися як держава винесення вироку, так і держава виконан-

ня вироку. Запити надсилаються Міністерством юстиції держави, яка звертається із запитом, Міністерству юстиції держави, до якої звернено запит. Відповіді повідомляються по тих же каналах.

Зміст та форма запиту про передачу засудженої особи має відповідати вимогам КПК України (ст. 548, 552 КПК України) з урахуванням особливостей міжнародного договору України. Запит розглядається Міністерством юстиції України у розумний строк. Після порушення перед Міністерством юстиції України клопотання про прийняття громадянина України, засудженого судом іноземної держави до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання в Україні центральний орган запитує у відповідного органу іноземної держави документи, необхідні для вирішення питання по суті. Після того, як до Міністерства юстиції України надійдуть всі документи, що необхідні для прийняття рішення про передачу засудженої іноземним судом особи, вони підлягають розгляду та вивченню протягом місяця. Якщо немає законодавчих перешкод для задоволення запиту про передачу засудженої особи, Міністерство юстиції України ухвалює рішення про прийняття громадянина України, засудженого судом іноземної держави, для подальшого відбування покарання на території України.

Після цього Міністерство юстиції України має звернутись до суду першої інстанції за останнім відомим місцем проживання засудженої особи в Україні або за місцем знаходження Міністерства юстиції України протягом одного місяця з моменту його надходження з клопотанням про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність до законодавства України. Якщо запит і додаткові матеріали надійшли іноземною мовою, строк розгляду продовжується до трьох місяців.

Разом із клопотанням Міністерство юстиції України подає до суду «пакет документів», які необхідні для вирішення судом питання про приведення вироку іноземного суду у відповідність до законодавства України: копію вироку разом з документом, що підтверджує набрання ним законної сили; текст статей кримінального закону іноземної держави, на якому ґрунтується вирок; документ про тривалість відбутої частини строку покарання, у тому числі інформацію про будь-яке попереднє ув'язнення, звільнення від покарання і про будь-які інші обставини щодо виконання вироку; заяву засудженого про згоду на передачу його для відбування покарання в Україні, а у випадку, передбаченому міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, заяву законного представника засудженого; інформацію про стан здоров'я і поведінку засудженого.

Відкритим залишаються питання, пов'язані з визначенням кола осіб, які беруть участь у судовому засіданні щодо визнання та виконання іноземного судового рішення, визначення їх процесуальних прав та обов'язків.

КПК України 2012 року у ст. 610 передбачено, що обов'язковою є участь прокурора, щодо інших учасників спеціальних правил немає; у деяких дослідженнях підкреслюється, що участь засудженої особи не є обов'язковою [4, с. 21]. Проаналізувавши ратифіковані конвенції, низку двосторонніх договорів, можна дійти висновків, що в судовому засіданні повинні брати участь: засуджений, щодо якого вирішується питання про визнання та виконання вироку іноземного суду; його законний представник – у випадках, визначених кримінальним процесуальним законом України, з метою захисту прав і законних інтересів особи, яка з об'єктивних причин позбавлена можливості на самозахист свого права; прокурор, який є обов'язковим учасником судового розгляду; у випадках коли є відповідне клопотання засудженої особи – захисник, а у випадках коли згідно із КПК України (ст. 45 КПК України) його участь є обов'язковою – і без такого клопотання; у випадку необхідності – перекладач. Відповідний перелік

учасників слід передбачити в окремій частині ст. 610 КПК України.

У зв'язку з наведеним важливо зупинитися на питанні про кримінально-процесуальні функції, здійснювані названими учасниками кримінального провадження при вирішенні питання про визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних судових органів у зв'язку з передачею засуджених осіб, оскільки у літературі цьому питанню увага практично не приділяється. Як зазначає І. В. Гловюк, що стосується такої форми міжнародного співробітництва, як передача засуджених осіб та виконання вироків, то її реалізація також здійснюється у межах окремої функції – міжнародного співробітництва. Так, клопотання Міністерства юстиції України про виконання вироку суду іноземної держави розглядається судом першої інстанції, суд не перевіряє фактичні обставини, встановлені вироком суду іноземної держави, та не вирішує питання щодо винуватості особи (ч. 3 ст. 603 КПК України), що вже не дає можливості визначити цей напрямок діяльності суду першої інстанції як правосуддя. Відповідно, аналогічно слід визначити функціональну спрямованість діяльності суду при розгляді клопотання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України (ст. 610 КПК України) [6, с. 85-86]. Надалі автор стверджує, що у межах цієї ж функції прокурор бере участь у судовому розгляді питання про виконання вироку суду іноземної держави та питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України [6, с. 86-87]. Із цією точкою зору погодитись складно з наступних міркувань. Зокрема, прокурор, беручи участь у судовому розгляді питання про виконання вироку суду іноземної держави та питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України, продовжує обвинувальну діяльність компетентного органу іноземної держави, оскільки вирішується питання про реалізацію наслідку засудження особи – виконання вироку. І хоча ця діяльність із урахуванням іноземного елемента має значну специфіку, порівняно із обвинувальною діяльністю прокурора у межах лише національного кримінального провадження, немає підстав заперечувати наявність ознак функції обвинувачення, яка, на нашу думку, потребує змістовного розширення і розгляду не тільки як встановлення події кримінального правопорушення, викриття особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (її встановлення, повідомлення їй про підозру), складання обвинувального акта, пред'явлення обвинувачення, підтримання його в суді, застосування заходів забезпечення кримінального провадження [7, с. 92], а й як забезпечення реалізації засудження особи шляхом фактичного виконання вироку.

Засуджений, його законний представник, захисник, відповідно, реалізують протилежну за спрямуванням функцію – функцію захисту, на що прямо вказує п. 19 ст. 3 КПК України. У літературі неодноразово підкреслювалася можливість реалізації цієї функції у стадії виконання судових рішень, а засуджений визнається її суб'єктом [8; 9, с. 8; 10, с. 11]; цей підхід характерний і для вирішення питання про визнання та виконання вироку іноземного суду стосовно засудженого, адже у даній процедурі діяльність учасників з боку захисту спрямована на забезпечення правильного вирішення питання про визнання та виконання вироку іноземного суду, дотримання вимог ч. 4-6 ст. 610 КПК України при визначенні судом статті (частини статей) закону про кримінальну відповідальність, якими передбачена відповідальність за кримінальне правопорушення, вчинене засудженим громадянином України, і строку позбавлення волі на підставі вироку суду іноземної держави.

Функція суду у стадії виконання судових рішень також тлумачиться у літературі неоднаково: як функція правосуддя [11, с. 63; 12]; коригуюча функція [13, с. 180; 14, с. 259]; функція судового контролю [11, с. 63; 15, с. 4]. Вважаємо, що для визначення правової природи судової

діяльності у межах цієї стадії принциповим є вирішення питання про наявність сторін та правового спору між ними, оскільки розгляд правосуддя лише як судової діяльності, яка здійснюється шляхом розгляду і вирішення кримінальних справ про злочини та об'єктивно-протиправні діяння по суті та про застосування або незастосування заходів кримінально-правового впливу і застосування у зв'язку із цим норм матеріального права [16, с. 18], не враховує арбітральний характер діяльності суду у інших, крім судового розгляду, стадіях, а правосуддя у широкому значенні пов'язується у сучасних дослідженнях саме із вирішенням правових спорів (конфліктів) [17, с. 207-213]. При вирішенні питання про визнання та виконання іноземного судового рішення наявність сторін та протилежність їх інтересів, з урахуванням вищенаведеного, є очевидною, відповідно, завданням суду і є вирішення між ними правового спору (конфлікту) шляхом законного, обґрунтованого та справедливого вирішення питання про визначення статті (частини статей) закону про кримінальну відповідальність, якими передбачена відповідальність за кримінальне правопорушення, вчинене засудженим громадянином України, і строку позбавлення волі, визначеного на підставі вироку суду іноземної держави, що і являє собою реалізацію функції правосуддя.

Відмітимо, що КПК України чітко не регламентує порядок розгляду судом питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України при передачі засудженої особи. Враховуючи судовий характер зазначеної процедури, участь у ній сторін, необхідність встановлення статті (частини статей) закону про кримінальну відповідальність, якими передбачена відповідальність за кримінальне правопорушення, вчинене засудженим громадянином України, і строк позбавлення волі, визначений на підставі вироку суду іноземної держави, можливість розглянути питання про виконання додаткового покарання, призначеного вироком суду іноземної держави, можливість вирішити питання про виконання вироку суду іноземної держави в частині цивільного позову і процесуальних витрат, логічним буде застосування загального порядку судового розгляду із урахуванням особливостей, передбачених ст. 610 КПК України, що слід окремо прописати у ст. 610 КПК України.

Стаття 610 КПК України не регламентує права засудженої особи, щодо якої судом розглядається питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України. Як зазначає Я. І. Тростянецька, у цьому випадку слід також використовувати аналогію закону, а саме ст. 263 КПК України, яка визначає права підсудного під час судового розгляду справи. Такий варіант дозволятиме засудженій особі брати активну участь у розгляді питання щодо визнання та виконання вироку іноземного суду, ефективно відстоювати свою позицію щодо перекваліфікації діяння, у зв'язку з яким було засуджено особу в країні винесення вироку, у відповідності до норм КК України, скасування, залишення чи обрання запобіжного заходу до засудженого, зарахування строку, відбутого у державі винесення вироку частини покарання [3, с. 14]. Але цю пропозицію було висловлено на основі положень КПК 1960 року, у зв'язку з чим вона потребує уточнення, особливо з урахуванням того, що КПК 2012 року не передбачає окремо прав засудженого.

У результаті дослідження сучасної нормативної регламентації забезпечення прав засуджених осіб при визнанні та виконанні рішень іноземних судів та міжнародних судових органів у зв'язку з їх передачею можна запропонувати: у ч. 1 ст. 605 КПК України зазначити, що запит уповноваженого (центрального) органу іноземної держави, звернення засудженого, його законного представника або близьких родичів чи членів сім'ї, а також інші обставини, передбачені законом України або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною

Радою України, є приводом для розгляду питання про передачу засудженої особи для відбування покарання; у окремій частині ст. 610 КПК України зазначити, що у судовому засіданні беруть участь: засуджений, щодо якого вирішується питання про визнання та виконання вироку іноземного суду; його законний представник у випадках, передбачених КПК України; захисник; прокурор, а у випадках, передбачених ч. 3 ст. 29 КПК України – перекладач,

неявка яких унеможливило розгляд судом питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України; у окремій частині ст. 610 КПК України передбачити, що засуджений має права та обов'язки обвинуваченого, в обсязі, необхідному для захисту прав та законних інтересів при розгляді судом питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пашковський М. І. Міжнародне співробітництво у кримінальному судочинстві : навчально-методичний посібник / М. І. Пашковський. – Одеса : Фенікс, 2007. – 120 с.
2. Габлей Н. Г. Право засудженої особи на передачу для відбування покарання в державу свого громадянства / Н. Г. Габлей // Європейські перспективи. – 2012. – № 4. – Ч. 2. – С. 96–101.
3. Тростянська Я. І. Визнання і виконання в Україні вироків іноземних судів : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук за спец. : 12.00.09 «кримінальний процес та криміналістика ; судова експертиза ; оперативно-розшукова діяльність» / Я. І. Тростянська ; Національна академія внутрішніх справ. – К., 2011. – 20 с.
4. Ахтирська Н. М. Розгляд судом питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України / Н. М. Ахтирська // Судова апеляція. – 2014. – № 3. – С. 17–22.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України : Науково-практичний коментар / Відп. ред. : С. В. Ківалов, С. М. Міщенко, В. Ю. Захарченко. – Х. : Одісей, 2013. – 1104 с.
6. Гловюк І. В. Міжнародне співробітництво у кримінальному провадженні : питання визначення функціональної природи / І. В. Гловюк // Сучасні проблеми реформування кримінальної юстиції в Україні : збірник матеріалів Інтернет-конференції (м. Київ, 28 листопада 2014 року). – К. : Національна академія прокуратури України, 2014. – С. 84–87.
7. Погорецький М. Прокурор у кримінальному процесі : щодо визначення функцій / М. Погорецький // Право України. – 2015. – № 6. – С. 86–95.
8. Литвин Н. Функція захисту за новим КПК України та її реалізація на стадії виконання вироку / Н. Литвин // Вісник Львівського університету. Сер. : Юридична. – 2014. – Вип. 59. – С. 350–355.
9. Шнягін О. Г. Реалізація функції захисту в кримінальному процесі України : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук за спец. : 12.00.09 «кримінальний процес та криміналістика ; судова експертиза ; оперативно-розшукова діяльність» / О. Г. Шнягін ; Академія управління Міністерства внутрішніх справ України. – К., 2010. – 20 с.
10. Ахундова А. А. Захист прав підозрюваного у кримінальному провадженні : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук за спец. : 12.00.09 «кримінальний процес та криміналістика ; судова експертиза ; оперативно-розшукова діяльність» / А. А. Ахундова ; Національна академія внутрішніх справ. – К., 2013. – 17 с.
11. Камардина А. А. Уголовно-процессуальная деятельность суда на стадии исполнения приговора / А. А. Камардина // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2011. – № 3 – С. 61–65.
12. Квициния Д. А. Разрешение судом сомнений и неясностей, возникающих при исполнении приговора : Дисс. ... канд. юрид. наук по спец. : 12.00.09 / Д. А. Квициния. – Москва, 2012 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.iuaj.net/node/1178>
13. Борова Д. М. Функции суда в уголовном судопроизводстве / Д. М. Борова // Общество и право. – 2010. – № 5. – С. 176–184.
14. Гловюк І. В. Функціональна спрямованість судової діяльності у кримінальному процесі України / І. В. Гловюк // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / редкол. : С. В. Ківалов (голов. ред.), Л. І. Кормич (заст. голов. ред.), Ю. П. Алєнін [та ін.] ; МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. – Одеса : Фенікс, 2012. – Вип. 45. – С. 251–261.
15. Дільна З. Ф. Виконання судових рішень у кримінальному провадженні : теоретичний та прикладний аспекти : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук за спец. : 12.00.09 «кримінальний процес та криміналістика ; судова експертиза ; оперативно-розшукова діяльність» / З. Ф. Дільна ; Львівський національний університет ім. Івана Франка. – Львів, 2015. – 24 с.
16. Гловюк І. В. Судова діяльність у досудових стадіях кримінального процесу : теорія і практика : монографія / І. В. Гловюк. – Одеса : Фенікс, 2010. – 232 с.
17. Шило О. Г. Теоретико-прикладні основи реалізації конституційного права людини і громадянина на судовий захист у досудовому провадженні в кримінальному процесі України : монографія / О. Г. Шило ; Національний університет «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого». – Х. : Право, 2011. – 472 с.